

IZVAJANJE REJSKIH PROGRAMOV IN IZVAJANJE KONTROLE PRI DROBNICI

**mag. Angela Cividini,
prof.dr. Drago Kompan**

Izobraževanje za izvajalce strokovnih nalog v živinoreji,
Ljubljana (KIS), 2. december 2015

ZAKON O ŽIVINOREJI (2002)

Zootehniški pravilniki s področja DROBNICE

1. PRAVILNIK o identifikaciji in registraciji drobnice (Uradni list RS, št. [22/04](#))
2. PRAVILNIK o zootehniških standardih za čistopasemske plemenske ovce in koze (Uradni list RS, št. [94/03](#) in [26/04](#))
3. PRAVILNIK o pogojih za priznanje rejskih organizacij, ki vodijo ali ustanavljajo rodovniško knjigo za čistopasemske plemenske ovce in koze (Uradni list RS, št. [94/03](#))
4. PRAVILNIK o pogojih za vpis čistopasemskih plemenskih ovc in koz v rodovniško knjigo (Uradni list RS, št. [94/03](#) in [26/04](#))
5. PRAVILNIK o poreklu za čistopasemske plemenske ovce in koze, njihovo seme, jajčne celice in zarodke (Uradni list RS, št. [94/03](#) in [26/04](#))
6. PRAVILNIK o sprejetju čistopasemskih plemenskih ovc in koz za pleme (Uradni list RS, št. [94/03](#))
7. ....

REJSKI PROGRAM

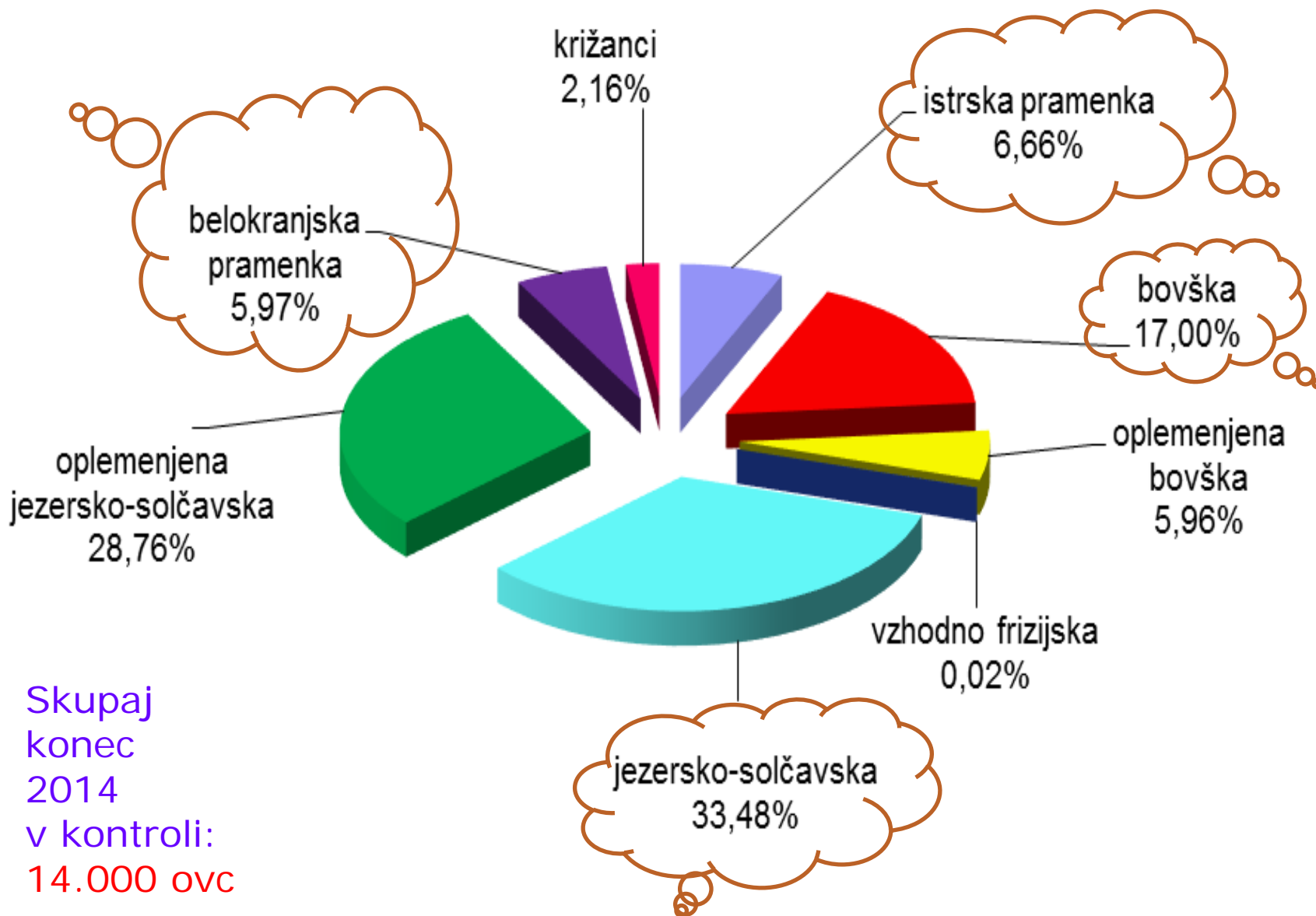
- Priznana rejska organizacija pri reji drobnice
Zveza društev rejcev drobnice Slovenije (ZDRDS)

- Druge priznane organizacije pri reji drobnice
BF, Oddelek za zootehniko
VF, Veterinarska fakulteta
KGZS s svojimi območnimi zavodi
- Rejci

KATERE PASME OVC SO VKLJUČENE V RP?

KATERE PASME KOZ SO VKLJUČENE V RP?

Skupaj
konec
2014
v kontroli:
4.000 koz

POGLAVJA RP

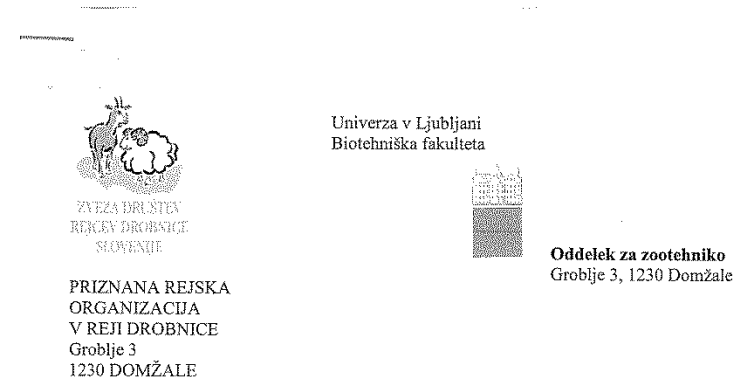
- Rejski cilji
- Rejske metode
- Seleksijski program
- Razvojne in raziskovalne strokovne naloge
- Ukrepe z gospodarnejšo rejo
- Ukrepe za zagotavljanje širjenja genetskega napredka
- Vodenje rodovniške knjige
- Pogoji za promet s čistopasemskim plemenskim materialom

VSAKA PASMA IMA SVOJ RP

NALOGE RP SE IZVAJAJO PREKO LETNEGA STRP

1. Uvod
2. Rejski cilji
3. Letni cilji in njihovi kazalniki
4. **Naloge rejskih organizacij v okviru javne službe strokovnih nalog v živinoreji (20 str.)**
5. Naloge, ki spadajo v okvir državnih pomoči
6. Finančni plan
7. Skupna sredstva (MKO)

PROGRAM ZA IZVEDBO SKUPNEGA TEMELJNEGA REJSKEGA PROGRAMA NA PODROČJU REJE DROBNICE V LETU 2014

Program pripravili:

Priznana rejska organizacija:

Zveza društev rejcev drobnice Slovenije
Boris GRABRDAN, ing. kmet.

Druga priznana organizacija pri reji drobnice:

Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko
prof.dr. Drago KOMPAN
mag. Angela CIVIDINI
Dušan BIRTIČ, inž. kmet.
Polonca ZAJC, dipl.inž.zoot.
Domen DRAŠLER, dipl.inž.zoot.

Druga priznana organizacija pri reji drobnice:

Veterinarska fakulteta

prof.dr. Janko MRKUN (odgovorni vodja)

Druga priznana organizacija pri reji drobnice:

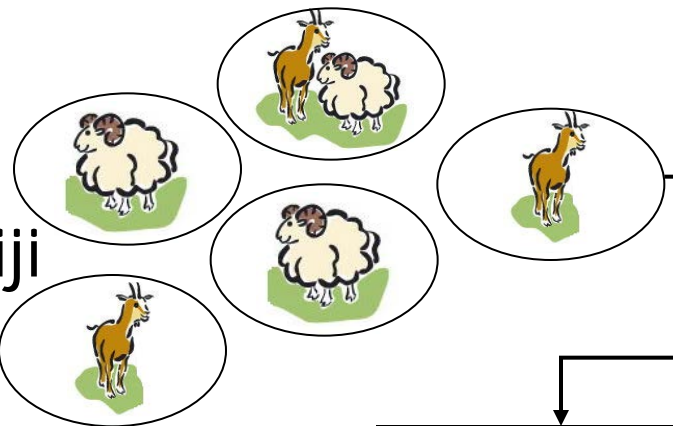
Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije in kmetijsko gozdarski zavodi
Danilo POTOKAR, univ.dipl.inž.zoot.

Domžale, januar 2014

“TOK” PODATKOV

RP
STRP

Rejci
po celi
Sloveniji

Kontrolorji
(KGZS-KGZ)

Mlečni
laboratoriji

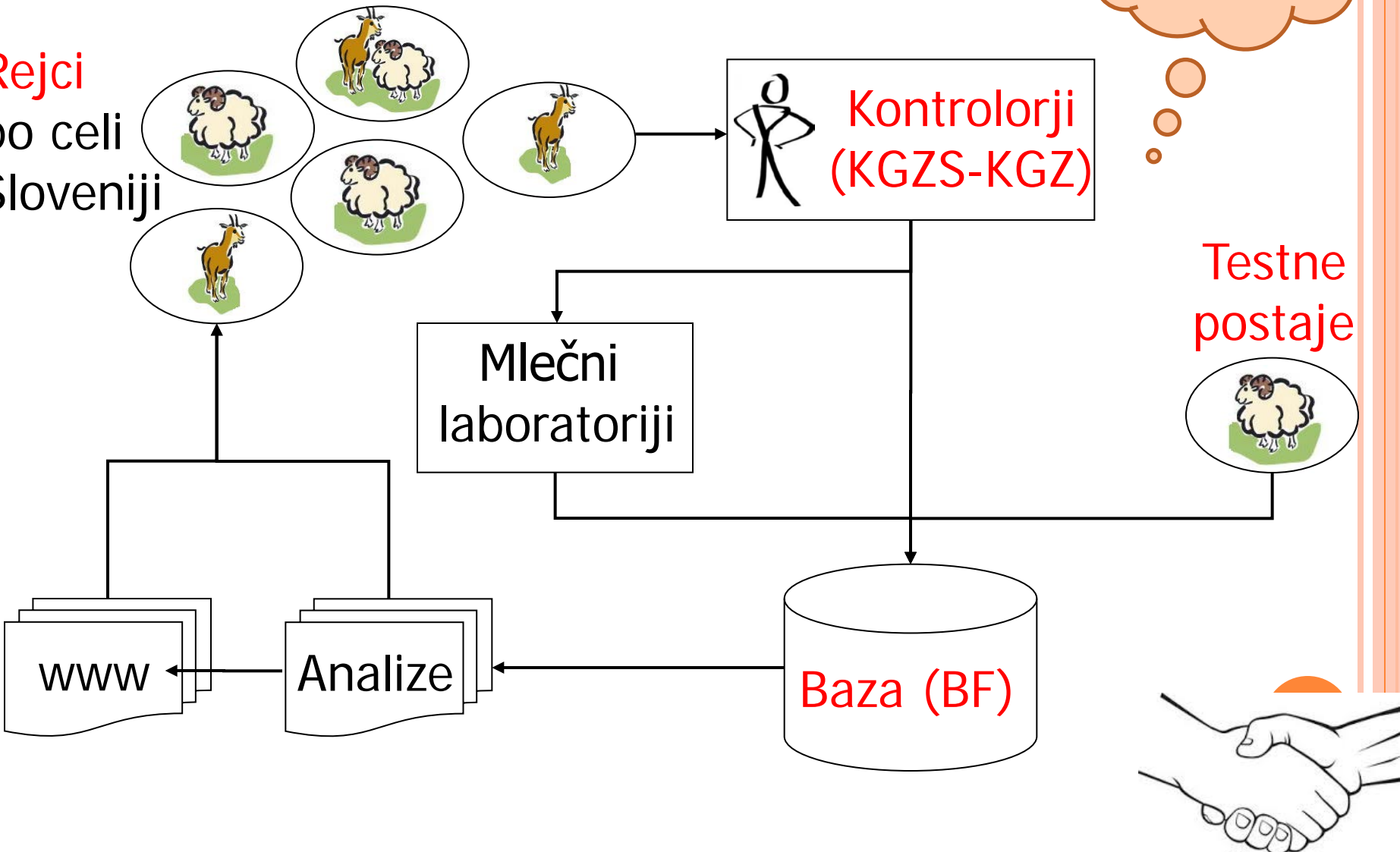
Testne
postaje

WWW

Analize

Baza (BF)

REJSKI CILJI - AVTOHTONE PASME

- Povečevati velikost populacije
- Ohraniti pasmo v njenih karakteristikah
- Ohraniti odpornost in prilagodljivost
- Dolgoživost
- Dobre materinske lastnosti

- Plodnost, rastnost, mlečnost ???!

REJSKI CILJI – TRADICIONALNE PASME

- Ohraniti velikost populacije; povečati !!!
- Ohraniti pasmo v njenih karakteristikah
- Ohraniti odpornost in prilagodljivost
- Dolgoživost
- Dobre materinske lastnosti
- Izboljšati plodnost
- Izboljšati mlečnost in kakovost mleka
- Izboljšati klavne lastnosti in kakovost mesa

REJSKI CILJI - OVCE

	JS	JSR	BP	B	IP
Število živali Stanje dec. 2014	5.190 4.654	4.864 4.022	/ 884	2.417 2.517	/ 986
Mlečnost (kg) Stanje dec. 2014	/	/	/	240 191	140 149
Vsebnost maščob (%) Stanje dec. 2014	/	/	/	6,4 6,4	7,2 7,2
Vsebnost beljakovin (%) Stanje dec. 2014	/	/	/	5,5 5,3	5,8 5,7
Velikost gnezda Stanje dec. 2014	1,23 1,17	1,58 1,48	1,2 1,16	1,30 1,23	1,23 1,13
DMJ Stanje dec. 2014	280 322	260 279	/	/	/
Prirast jagnjet	240	235	220	280	230

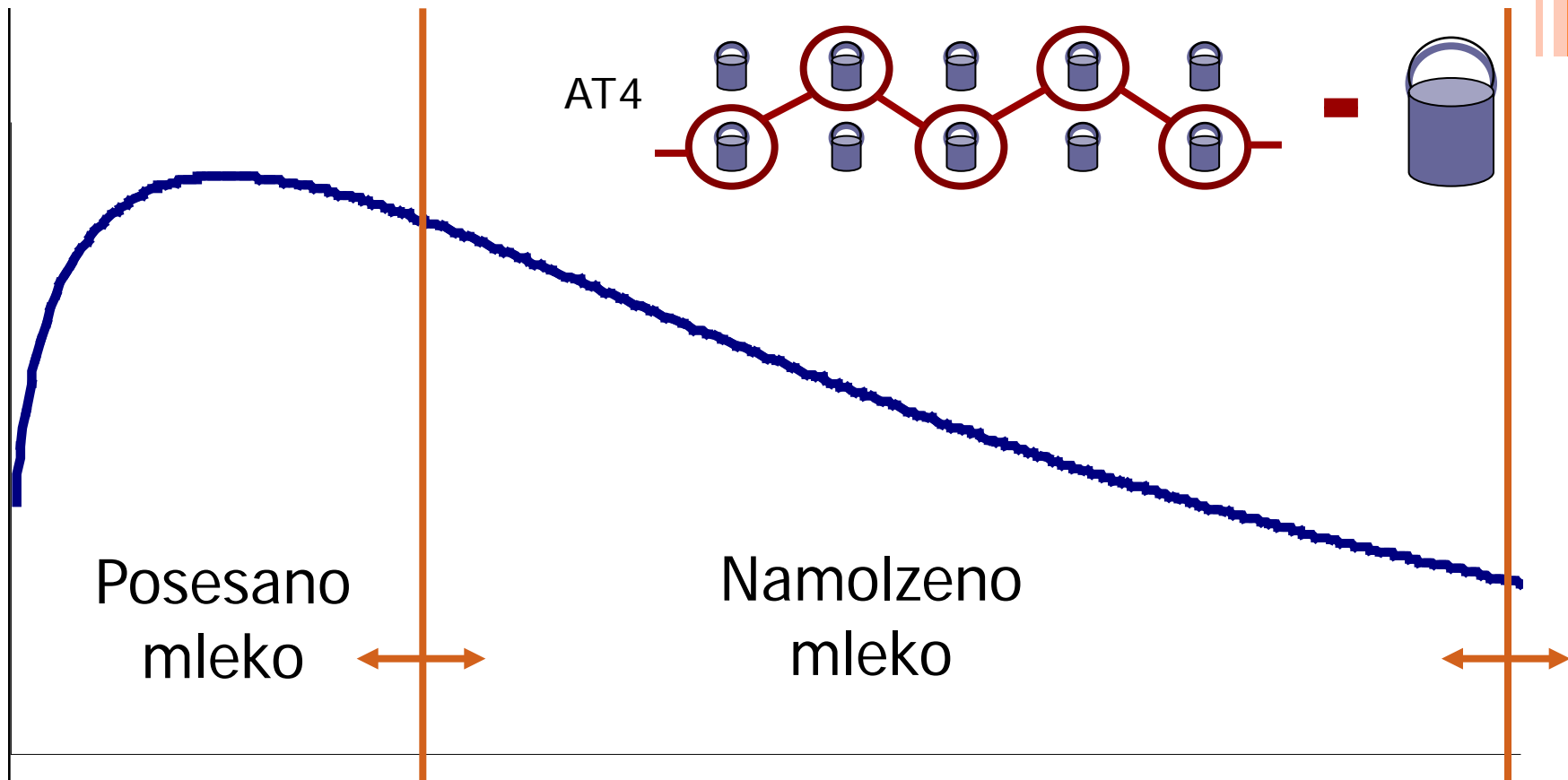
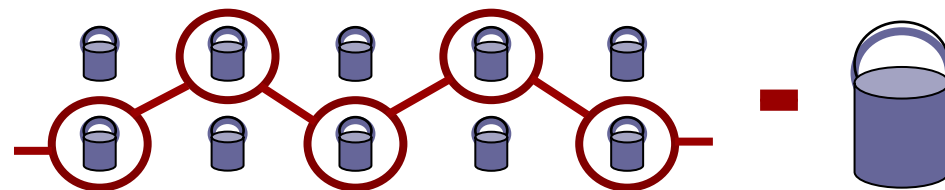
KONTROLA PRI MLEČNIH PASMAH

- Vodenje porekla
  - odbira in sprejem v rodovnik
  - podatki o jagnjitvah/jaritvah
  - vodenje premikov
  - izločitve
  - začetek ter konec molže
  - licenciran plemenjak
- opravljanje mlečne kontrole po ICAR-jevi AT4 metodi
  - pogoj je popolna odstavitve mladičev
  - 4 mlečne kontrole pri ovcah
  - 5 mlečnih kontrol pri kozah
    - 1.kontrola najkasneje 52. dan po odstavitvi
    - Interval med dvema kontrolama: 28-34 dni
    - za lakt. zaključek najmanj 3 zaporedne kontrole
    - datum začetka molže, če ni znan se določi 5 dni pred 1. kontrolo
    - Datum konca molže/datum presušitve/ če ni znan se datumu zadnje kontrole prišteje 14 dni

MLEČNA KONTROLA

AT4

Posesano
mleko

Namolzeno
mleko

Jagnjitev
Jaritev

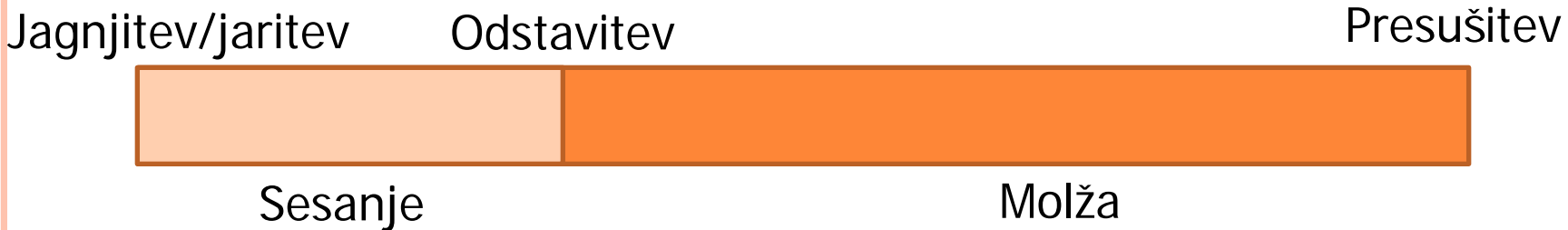
Odstavitev

Presušitev

KOLIČINA MLEKA V LAKTACIJI

TOČNOST
PODATKOV !!

- Celokupna količina mleka v laktaciji
  - posesano mleko → ocena
  - namolzeno mleko → izračun

**Količina mleka = količina posesanega mleka +
količina namolzenega mleka**

POSESANO MLEKO

TOČNOST
PODATKOV !!

$$= (\text{odstavitvena masa} - \text{rojstna masa}) * k$$

- ovce $k=5$ kg; koze $k=10$ kg
- če ne poznamo rojstne mase, jo ocenimo na podlagi velikosti gnezda
  - enojčki 4 kg
  - dvojčki 3,5 kg
  - trojčki 2,5 kg
  - četvorčki 2 kg
- če ne poznamo obeh mas, privzamemo vrednost 50 (ovce) / 100 (koze) kg / gnezdo

NAMOLZENO MLEKO

Fleichmannova interpolacijska metoda

$$= (I_0 * M_1 + I_1 * (M_1 + M_2)/2 + \dots + I_n * M_n) / 1000$$

- I_0 – interval od začetka molže do 1. kontrole
- $M_1, M_2, \dots, M_n$ – količina mleka ob n-ti kontroli
- $I_1, I_2, \dots, I_n$ – interval med dvema zaporednima kontrolama
- I_n – interval med zadnjo kontrolo in koncem molže

TOČNOST
PODATKOV !!

MLEČNOST - POROČILO

○ Parametri

- mleko (posesano, **namolzeno** in skupaj)
- **maščoba** (kg in %)
- **beljakovine** (kg in %)
- laktoza (%)
- suha snov (%) = mašč. + belj. + lakt.
- **laktacija** (dni)

Glej rezultate na Portalu Drobnic@

<http://www.drobnica.si>

KONTROLA PRI MESNIH PasmaH

- Vodenje porekla

- odbira in sprejem v rodovnik

- podatki o jagnjivah/jarivah (oče)

- spremljanje premikov

- izločitve

- tehtanja ob rojstvu (opravi rejec)

- tehtanja ob odstavitvi oz. pri starosti 60
±15 dni (opravi rejec)

- licenciran oven/kozel

TESTIRANJE IN ODBIRA OVNOV ZA PLEME

NAKUP V LETU 2015 - LOGATEC

Pasma - Logatec	Število
Jezersko-solčavska	80
Oplemenjena jezersko-solčavska	170
Skupaj	250

NAKUP V LETU 2015 - JEZERSKO

Pasma	Število
Jezersko-solčavska	25

Zagotavljanje letnega plana
rabe plemenjakov !

TESTIRANJE IN ODBIRA OVNOV ZA PLEME

V POGOJIH REJE

- Uvajanje pri vseh ostalih pasmah
- Izbor kmetij
- Izбира tehnologije (ekološka, konv.)
- Izbor živali (plodnost matere, velikost gnezda, zunanje lastnosti-pasemska značilnost, znana telesna masa ob 2. tehtanju)
- Naloge rejca:
  - datum in telesna masa na začetku testa
  - datum in telesna masa na koncu testa
  - datum prodaje in telesna masa
- Naloga rejske organizacije
  - priprava obrazca
  - ocenjevanje lastnosti zunanosti ob koncu testa
  - vnos podatkov in izdelava zoot.dok.

Zagotavljanje
letnega plana
rabe plemenjakov !

PLODNOST IN RASTNOST - POROČILO

○ Parametri

- Št. ovc/koz ki so jagnjile/jarile
- **Št. rojenih v gnezdu**
- **Št. živorojenih v gnezdu**
- Starost ob prvi jag./jar.
- Doba med jagnjitvama / jaritvama
- **Št. rojenih na ovco/kozy na leto**
- **Prirast od rojstva do 60±15 dni**

Glej rezultate na Portalu Drobnic@

<http://www.drobnica.si>

ODBIRA, OCENJEVANJE IN PRIZNAVANJE PLEMENJAKOV ALI LICENCIRANJE

- Na testnih postajah (komisija) in v kontroliranih tropih (selektionist, predstavnik rejske komisije, koordinator) je licenciranje obvezno
- Plemenjak mora biti najprej odbran
- Pred pripusti mora biti ocenjen (linearno ocenjevanje)
- Priznanje: Zootehniški dokument o priznavanju plemenjaka
- Plemenjaka se oceni 1x v življenju pred pripustom in se po potrebi ponovi

IZVAJANJE SELEKCIJE NA ODPORNOST PROTI TSE (PRASKAVEC)

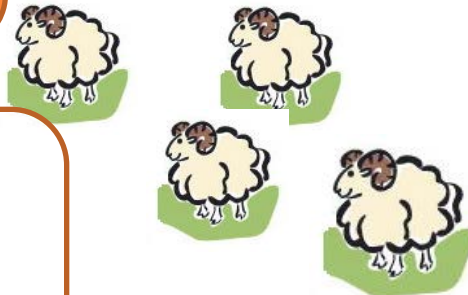
Izvajamo program, financiran s strani EU v skladu s Pravilnikom o nekaterih ukrepih za preprečevanje, nadzor in izkoreninjanje transmisivnih spongiformnih encefalopatij:

- Z rejskim programom povečujemo pogostnost alele ARR
- Hkrati pa izločamo VRQ oz. zmanjšujemo delež tistih alelov, ki so manj odporni

NSP (NATIOANL SCRAPIE ERADICATION PLAN)

Do
konca
2015

Genotipizirajo se:
Vse ovce in ovni v
kontroliranih tropih
+
Komerเชียลni tropi >50

Od
1.1.2016

Genotipizirajo se:
Samo ovni
v kontroliranih tropih
Država gre v izvajanje
Pogojev za pridobitev
statusa države

NSP1
ARR/ARR

NSP2
ARR/ARQ,
ARR/AHQ,
ARR/ARH

NSP3
AHQ/AHQ, AHQ/ARH,
AHQ/ARQ, ARH/ARH,
ARH/ARQ, ARQ/ARQ,
ARK/ARK

genotipizacija

~~**NSP5**
AHQ/VRQ, ARH/VRQ,
ARQ/VRQ, VRQ/VRQ,
VRR7VRR~~

~~**NSP4**
ARR/VRQ~~

Izpis rejcev in živali

Živali

Glede na

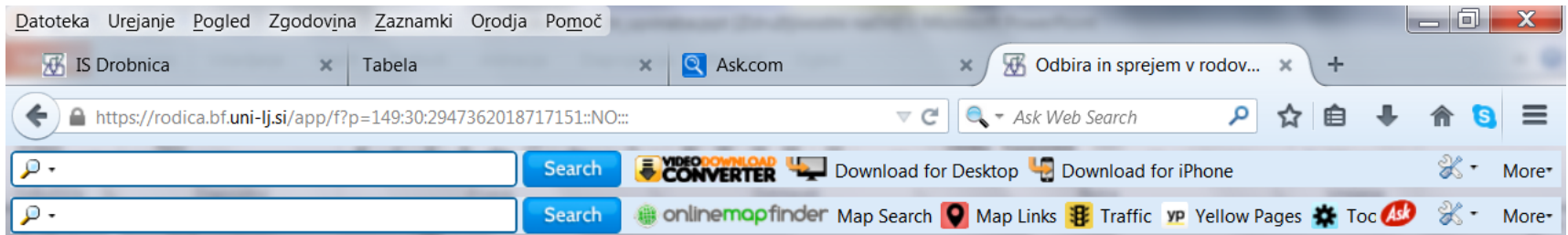
Rejci

Izvedi

PRIHODNOST

SPLETNA APLIKACIJA ZA VNOS PODATKOV

o <https://rodica.bf.uni-lj.si/app/f?p=149:101:2839782933298429>

Natisni Logout

Vnosi

[Odbira in sprejem v rodovnik - vnosi](#) [Odbira in sprejem v rodovnik - pregled](#) [Odbira in sprejem v rodovnik - arhiv](#)

ODBIRA IN SPREJEM V RODOVNIK

ZAVOD: KONTROLOR:

KMG-MID:

REJEC: NASLOV:

POŠTA: DATUM ODBIRE:

1 - OVCE 2 - KOZE

Formular

Domov
Tehtanje mladičev
Prodaja in izločitev živ
[Odbira in sprejem v ro](#)
Podatki o jagnjivah ali
Izločitev mladičev

Vpis podatkov

Rodovna št.	SIŠ	Ime	Opombe	Datum Rojstva	Spol	Pasma	Mati	Oče
				<input type="text"/>	- ▼	- ▼		
				<input type="text"/>	- ▼	- ▼		
				<input type="text"/>	- ▼	- ▼		
				<input type="text"/>	- ▼	- ▼		

HVALA ZA POZORNOST!

